

Sygn. akt VIII U 875/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2017 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Dorota Stańczyk
Protokolant:	sekr. sądowy Dagmara Nastaj

po rozpoznaniu w dniu 13 października 2017 roku w Lublinie

sprawy E. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o przeliczenie podstawy wymiaru emerytury i wysokość kapitału początkowego

na skutek odwołania E. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 13 marca 2014 roku znak (...)

z dnia 24 sierpnia 2016 roku znak (...)

z dnia 25 sierpnia 2016 roku znak (...)

I. zmienia zaskarżone decyzje z dnia 13 marca 2014 roku oraz z dnia 25 sierpnia 2016 roku i ustala wnioskodawcy E. S. prawo do przeliczenia emerytury przy uwzględnieniu kapitału początkowego w wysokości 191.611,20 zł (sto dziewięćdziesiąt jeden tysięcy sześćset jedenaście złotych 20/100), od dnia 1 lutego 2014 roku;

II. oddala odwołanie w pozostałym zakresie;

III. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na rzecz E. S. kwotę 420,00 zł (czteryście dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt VIII U 875/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 marca 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił E. S. przeliczenia podstawy wymiaru emerytury. W uzasadnieniu wskazano, że do organu rentowego nie wpłynęło zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu Rp-7, żądane pismem z dnia 25 lutego 2014 roku (decyzja k. 31 a.e.).

W odwołaniu złożonym w dniu 4 sierpnia 2014 roku E. S. domagał się zmiany decyzji poprzez przeliczenie podstawy wymiaru świadczenia poprzez uwzględnienie do wysokości świadczenia wynagrodzenia wynikającego z dokumentacji

przedłożonej organowi rentowemu w 2014 roku, to jest świadectwa pracy z dnia 7 marca 1978 roku, zaświadczeń kwalifikacyjnych, charakterystyki kwalifikacyjnej, protokołów (odwołanie k. 2-3 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie (k. 4 a.s.).

Odwołanie od powyższej decyzji zostało zarejestrowane w tut. Sądzie w repertorium U pod sygnaturą akt VIII U 875/14.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 24 sierpnia 2016 roku na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2009, poz. 1227 ze zm.) ponownie ustalił E. S. wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku na kwotę 191 611,20 złotych poprzez dodanie do okresów składkowych okresu równego różnicy pomiędzy wiekiem emerytalnym a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę to jest 4 lata, o miesiący (48 miesięcy) (decyzja k. 40 akt (...)).

Odwołanie od powyższej decyzji złożył w dniu 8 września 2016 roku E. S. domagając się jej zmiany poprzez uwzględnienie do wartości kapitału początkowego oraz wysokości emerytury dochodów faktycznie uzyskiwanych w okresie od 1 stycznia 1967 roku do 27 stycznia 1969 roku oraz od 28 grudnia 1970 roku do 31 grudnia 1976 roku w miejsce przyjętego przez organ rentowy wynagrodzenia minimalnego (odwołanie k. 126 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. Do wyliczenia wartości kapitału początkowego przyjęto wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 10 kolejnych lat kalendarzowych, to jest z lat 1977-1986, który wyniósł 110,76% (odpowiedź na odwołanie k. 129 a.s., pismo k. 114 a.s.).

Odwołanie od powyższej decyzji zostało zarejestrowane w tut. Sądzie w repertorium U pod sygnaturą akt VIII U 1104/16.

Postanowieniem z dnia 10 października 2016 roku Sąd Okręgowy w Lublinie połączył obie sprawy do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia na podstawie art. 219 k.p.c. (postanowienie k. 131 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 25 sierpnia 2016 roku na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2016, poz. 887 ze zm.) ponownie ustalił E. S. wysokość emerytury od dnia 1 sierpnia 2016 roku, to jest od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Do ustalenia wysokości świadczenia organ rentowy uwzględnił 31 lat, 6 miesięcy i 18 dni okresów składkowych oraz 1 rok, 2 miesiące i 4 dni okresów nieskładkowych, wysokość świadczenia wyniosła 1 627,23 złotych. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że do ustalenia wartości kapitału początkowego za okres od 1 lipca 1967 roku do 27 stycznia 1969 roku i od 28 grudnia 1970 roku do 31 grudnia 1976 roku przyjęto wynagrodzenie minimalne (decyzja k. 53-54 akt ZUS).

Odwołanie od tej decyzji złożył w dniu 8 września 2016 roku E. S., domagając się jej zmiany poprzez uwzględnienie do wartości kapitału początkowego oraz wysokości emerytury dochodów faktycznie uzyskiwanych w okresie od 1 stycznia 1967 roku do 27 stycznia 1969 roku oraz od 28 grudnia 1970 roku do 31 grudnia 1976 roku w miejsce przyjętego przez organ rentowy wynagrodzenia minimalnego (odwołanie k. 136 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie (odpowiedź na odwołanie k. 139 a.s.).

Odwołanie od powyższej decyzji zostało zarejestrowane w tut. Sądzie w repertorium U pod sygnaturą akt VIII U 1105/16.

Postanowieniem z dnia 10 października 2016 roku Sąd Okręgowy w Lublinie sprawę VIII U 1105/16 ze sprawą VIII U 875/14 do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia na podstawie art. 219 k.p.c. (postanowienie k. 141 a.s.).

W toku postępowania strony popierały stanowiska prezentowane w sprawie (protokoły rozprawy k. 14 a.s., k. 66 a.s., k. 74 a.s., k. 89v a.s., k. 106v a.s., k. 152v a.s.).

Sąd Okręgowy w Lublinie ustalił następujący stan faktyczny:

E. S. urodził się w dniu (...).

Decyzją z dnia 27 sierpnia 2010 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 1 czerwca 2010 roku (decyzja k. 67-69 akt EN-MS).

Równocześnie decyzją z dnia 17 czerwca 2010 roku ustalił wnioskodawcy na dzień 1 stycznia 1999 roku wartość kapitału początkowego na kwotę 163 164,21 złotych (decyzja k. 21-23 akt (...)). Kolejną decyzją z dnia 20 sierpnia 2010 roku organ rentowy ustalił wartość kapitału początkowy na dzień 1 stycznia 1999 roku na kwotę 176 149,38 złotych (decyzja k. 32-34 akt (...)).

W dniu 20 lutego 2014 roku E. S. złożył wniosek o ponowne przeliczenie emerytury według najkorzystniejszego wariantu, z uwzględnieniem wynagrodzeń uzyskiwanych w latach 1972-1992, przy przyjęciu wynagrodzeń wynikających ze świadectwa pracy z dnia 7 marca 1978 roku, zaświadczeń kwalifikacyjnych, charakterystyki kwalifikacyjnej i protokołów (wniosek k. 18 akt ZUS).

Pismem z dnia 25 lutego 2014 roku organ rentowy wezwał wnioskodawcę do przedłożenia zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu Rp-7 wydane przez Przedsiębiorstwo (...) w L. (k. 30 akt ZUS).

W dniu 13 marca 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wydał pierwszą z zaskarżonych w sprawie decyzji, w której odmówił E. S. przeliczenia podstawy wymiaru emerytury, z uwagi na brak wskazanego wyżej zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu Rp-7 (decyzja k. 31 a.e.).

W toku postępowania, we wniosku z dnia 12 sierpnia 2016 roku E. S. zażądał ponownego ustalenia wysokości świadczenia, z uwzględnieniem w podstawie wymiaru kapitału początkowego zarobków uzyskanych przed dniem 1 stycznia 1999 roku, w latach 1971-1989 i w 1995 roku (wniosek k. 32-33 akt ZUS). Organ rentowy, po zapoznaniu się z treścią przedłożonych do wniosku odpisów opinii biegłego sądowego Z. K. wydanych w sprawie, decyzją z dnia 25 sierpnia 2016 roku ponownie ustalił E. S. na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej wysokość emerytury od dnia 1 sierpnia 2016 roku, to jest od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Do ustalenia wysokości świadczenia organ rentowy uwzględnił 31 lat, 6 miesięcy i 18 dni okresów składkowych oraz 1 rok, 2 miesiące i 4 dni okresów nieskładkowych, wysokość świadczenia wyniosła 1 627,23 złotych (decyzja k. 53-54 akt ZUS).

Równocześnie decyzją z dnia 24 sierpnia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. ponownie ustalił E. S. wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku na kwotę 191 611,20 złotych poprzez dodanie do okresów składkowych okresu równego różnicy pomiędzy wiekiem emerytalnym a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę to jest 4 lata, 0 miesięcy (48 miesięcy) (decyzja k. 40 akt (...)). Do wyliczenia wartości kapitału początkowego przyjęto wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 10 kolejnych lat kalendarzowych z lat 1977-1986, który wyniósł 110,76% (stanowisko komórki merytorycznej, k. 55 akt ZUS).

Nie jest kwestionowane w sprawie, że wnioskodawca E. S. w okresie od 1 lipca 1967 roku do 6 marca 1978 roku był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) w L. na stanowisku montera urządzeń i instalacji grzewczych – spawacza (świadectwo pracy k. 19 akt ZUS).

W okresie od 28 stycznia 1969 roku do 27 grudnia 1979 roku wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową.

Dokumenty płacowe pracowników (...) sp. z o.o. w L. sprzed 1977 roku zostały zniszczone, nie zachowała się również dokumentacja potwierdzająca ilość godzin przepracowanych przez pracowników w latach 60-tych i 70-tych XX wieku (pismo, k. 17 a.s.).

E. S. pracował w systemie akordowym. Podstawą rozliczenia wykonanej pracy przez brygadę pomiędzy pracowników była stawka akordowa każdego z pracowników będącego członkiem brygady, wynikająca z kategorii osobistego zaszeregowania. Wnioskodawca pracował 8 godzin w dni powszednie od poniedziałku do piątku i 6 godzin w soboty (zeznania świadka K. M. k. 30-30v a.s., zeznania świadka T. W. k. 30v-31 a.s., zeznania świadka P. Z. k. 31 a.s., zeznania wnioskodawcy k. 14v a.s., k. 152v a.s., k. 210v-211 a.s., zeznania świadka J. F. k. 158v-159 a.s.).

Wysokość wynagrodzenia uzyskanego przez wnioskodawcę, przy uwzględnieniu stawek godzinowych znajdujących się w zaświadczeniach kwalifikacyjnych dołączonych do akt rentowych wynosiła: za rok 1967-7.032 złotych, za rok 1968- 14.064 złotych, za rok 1969- 1.008 złotych, za rok 1970 - 224 złotych, za rok 1971- 16.436 złotych, za rok 1972- 67.966 złotych, za rok 1973- 26.281 złotych, za rok 1974- 27.600 złotych, za rok 1975- 30.537 złotych, za rok 1976- 30.834 złotych (opinia biegłego k. 45-55 a.s., opinia uzupełniająca biegłego k. 91-98 a.s., opinia uzupełniająca nr 2 k. 164-169 a.s., protokół kwalifikacyjny z dnia 27 grudnia 1974 roku k. 79 a.s., dokument z dnia 9 marca 1973 roku zatytułowany jako „Charakterystyka kwalifikacyjna do zaszeregowania robotnika zgodnie z wymaganiami taryfikatora kwalifikacyjnego robotników w ramach regulacji płac od dnia 1 maja 1973 roku”).

Z okresu 1967 - 1998 wnioskodawca osiągnął najkorzystniejsze wskaźniki roczne w 10-ciu kolejnych latach kalendarzowych:

L.p.	Rok	Wskaźnik roczny w %
1	1977	116,28
2	1978	161,79
3	1979	152,45
4	1980	78,38
5	1981	94,74
6	1982	96,42
7	1983	88,05
8	1984	110,02
9	1985	106,50
10	1986	102,93
	Razem	1.107,56%

Najkorzystniejszy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego, obliczony z 10-ciu kolejnych lat kalendarzowych, w ustalanych przez biegłego wariantach, wyniósł 110,76 %. Wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku została ustalona na kwotę 191 611,20 złotych (opinia uzupełniająca nr 2 k. 164-171 a.s.).

Wysokość emerytury na dzień złożenia wniosku, to jest na datę 1 lutego 2014 roku, z uwzględnieniem wysokości kapitału początkowego ustalonego w decyzji z dnia 24 sierpnia 2016 roku, to jest kwoty 191 611,20 złotych na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej wyniosła 2 118,51 złotych (opinia uzupełniająca nr 3 k. 188-189 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy w Lublinie ustalił w oparciu o akta organu rentowego i zachowane akta osobowe wnioskodawcy z okresu jego zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w L. od 1 lipca 1967 roku do 6 marca 1978 roku, w tym kartoteki wynagrodzeń za okres od 1 lipca 1967 roku do 6 sierpnia 1978 roku (k. 35 a.s.), a także zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu na druku Rp 7 z dnia 6 listopada 2014 roku dokumentujące wysokość zarobków wnioskodawcy za okres od 1 stycznia 1977 roku do 6 marca 1978 roku, kserokopie zaświadczeń kwalifikacyjnych i protokołów egzaminacyjnych z okresu zatrudnienia wnioskodawcy w (...) w L., świadectwo pracy z dnia 7 marca 1978 roku, dokument z dnia 9 marca 1973 roku zatytułowany „Charakterystyka kwalifikacyjna do zaszeregowania robotnika zgodnie z wymaganiami taryfikatora kwalifikacyjnego robotników w ramach regulacji płac od dnia 1 maja 1973 roku”, protokół kwalifikacyjny z dnia 27 grudnia 1974 roku (k. 79 a.s.). Autentyczność tych dokumentów w toku procesu nie była kwestionowana przez strony. Ich forma oraz treść nie wzbudziła ponadto wątpliwości co do ich autentyczności z urzędu, wobec czego zostały one uznane za wiarygodne w całości i jako takie stanowiły pełnowartościowe źródło informacji o okolicznościach faktycznych w sprawie. W ocenie Sądu, miały one istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

Zebrany materiał dowodowy Sąd Okręgowy uznał za kompletny i wystarczający do poczynienia ustaleń faktycznych. Sąd uznał wywołane w sprawie opinie biegłego sądowego (główną oraz opinie uzupełniające) Z. K. za miarodajne, gdyż biegły w sposób czytelny i precyzyjny dokonał obliczeń wysokości emerytury i kapitału początkowego wnioskodawcy, wskazując przy tym dokładnie na podstawie jakich dokumentów dokonał poszczególnych założeń i wyliczeń.

W ocenie Sądu, dowód z opinii biegłego z zakresu rachunkowości, finansów i operacji gospodarczych Z. K. pozwolił w sposób nie budzący wątpliwości ustalić wysokości wynagrodzenia otrzymywanego przez wnioskodawcę w spornych okresach. Opinia biegłego jest rzetelna, logiczna, a wnioski w sposób rzeczowy i przekonujący uzasadnione i zasługują w całości na uwzględnienie. Została ona opracowana po bezpośrednim zapoznaniu się przez biegłego z dokumentacją dotyczącą zatrudnienia wnioskodawcy. Oceny dokumentów i stosownych wyliczeń dokonał specjalista posiadający konieczną i wystarczającą wiedzę w zakresie opiniowanego przedmiotu. Biegły skrupulatnie wskazał poszczególne kwoty, przyjęte do ustalenia dochodu wnioskodawcy, uzasadniając każdą pozycję oddzielnie. W sposób rzeczowy i szczegółowy wyjaśnił, w jaki sposób wyliczył wynagrodzenia wnioskodawcy z tytułu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w L. od 1 lipca 1967 roku do 6 marca 1978 roku. Na tej podstawie, po obliczeniu wysokości emerytury i kapitału początkowego w kilku wariantach, w tym żądanym przez wnioskodawcę, biegły obliczył, że najkorzystniejszy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 110,76%.

Wskazać przy tym należy, że wnioski płynące z opinii biegłego korelowały w tym zakresie z treścią decyzji z dnia 12 sierpnia 2016 roku, którą ponownie ustalono wartość kapitału początkowego. Do wyliczenia wartości kapitału początkowego przyjęto bowiem wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 10 kolejnych lat kalendarzowych, to jest z lat 1977-1986, który wyniósł 110,76% (pismo organu rentowego z dnia 30 sierpnia 2016 roku, w tym: stanowisko komórki merytorycznej k. 113-114 a.s.).

Sąd obdarzył również wiarą wnioski płynące z opinii biegłego, który podnosił, że na dzień wydania pierwszej z zaskarżonych decyzji w sprawie z dnia 13 marca 2014 roku, organ rentowy posiadał dokumenty pozwalające na ponowne ustalenie wartości kapitału początkowego ze wskaźnikiem 110,76 % obliczonym w oparciu o zarobki obejmujące lata 1977 - 1986. Były to zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu na druku Rp 7 złożone w organie rentowym w dniach 2 czerwca 1997 roku z KWK (...) (k. 15 akt ZUS), z dnia 31 grudnia 2002 roku z (...) (k. 7, t. II akt ZUS), z dnia 8 października 2010 roku z (...) (k. 31 akt ZUS).

Analiza wywołanej w sprawie opinii głównej i uzupełniających dostarczyła tym samym Sądowi wystarczających wiadomości specjalnych niezbędnych do merytorycznego rozstrzygnięcia zarzutów zawartych w odwołaniu oraz w zastrzeżeniach do opinii. W tym miejscu podnieść trzeba, iż doświadczenie zawodowe biegłego sądowego, przez wiele lat wykonującego pracę rewidenta i księgowego w pełni uzasadniają trafność wniosków zawartych w opinii. W toku postępowania nie ujawniły się żadne okoliczności mogące podważyć zaufanie do wiedzy, rzetelności lub bezstronności biegłego. W ocenie Sądu, powyższe dowody pozwoliły w sposób pewny ustalić wysokość dochodów wnioskodawcy w spornych okresach.

W rozpoznawanej sprawie nie zachodziła potrzeba uzupełnienia materiału dowodnego w sprawie, w szczególności poprzez wywołanie kolejnych opinii biegłego, które to żądanie na rozprawie w dniu 13 października 2017 roku podtrzymywał pełnomocnik wnioskodawcy (k. 201 v a.s.). Sąd ma obowiązek zasięgnięcia kolejnej opinii biegłych w sytuacji, gdy dotychczasowa opinia budzi istotne i niedające się usunąć wątpliwości. Nie można przyjmować, że Sąd obowiązany jest dopuścić dowód z kolejnych biegłych w każdym wypadku, gdy złożona opinia jest dla strony niekorzystna lub nie zgadza się z jej treścią. Potrzeba powołania innego biegłego powinna bowiem wynikać z okoliczności sprawy jeśli opinie wydane dotychczas do sprawy zawierają istotne braki, względnie też nie wyjaśnia istotnych okoliczności (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 7 października 1998 r., II UKN 248/98, OSNAPiUS Nr 20/1999, poz. 666; z dnia 2 czerwca 1998 r., II UKN 88/98, OSNAPiUS Nr 11/1999, poz. 373). Argumenty podniesione przez organ pełnomocnika wnioskodawcy (pismo procesowe z dnia 22 sierpnia 2017 roku k. 201-204 a.s.) nie przekonują, stanowiąc polemikę z wnioskami płynącymi z opinii biegłego. W tych okolicznościach Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do uzupełnienia materiału dowodowego i dopuszczenia dowodu z kolejnej opinii biegłego sądowego.

Sąd dał wiarę zeznaniom wnioskodawcy i świadków K. M., T. W., P. Z. i J. F. co do okoliczności dotyczących miejsca, okresu i rodzaju wykonywanych obowiązków pracowniczych wnioskodawcę w (...) sp. z o.o. w L. mając jednakże na uwadze brak możliwości, z uwagi na znaczny upływ czasu, do precyzyjnego wskazania wysokości wynagrodzenia uzyskanego przez wnioskodawcę w spornych okresach. W ocenie Sądu, z uwagi na brak dokumentacji płacowej, wnioskodawca nie zdołał wykazać za pomocą zeznań świadków w sposób precyzyjny i pewny, wysokości wskazywanego przez siebie wynagrodzenia. Świadkowie potwierdzili, że E. S. pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, w systemie akordowym, był wynagradzany według stawki godzinowej.

Świadkowie nie wskazali jednak wysokości otrzymywanego przez wnioskodawcę wynagrodzenia w sposób pewny, gdyż podawali tylko kwoty zbliżone. Wnioskodawca zeznał z kolei, że pracował na analogicznych stanowiskach co świadkowie, w tym zwłaszcza świadek J. F. i otrzymywał wynagrodzenie w takiej samej wysokości (zeznania wnioskodawcy k. 211 a.s.) Okoliczność ta nie została jednak potwierdzona stosowną dokumentacją płacową ani treścią angaży, ani zeznaniami świadka J. F., który podnosił, że pracowali w różnych brygadach, każdy pracownik wykonujący czynności na stanowisku spawacza miał inną stawkę i umowę.

Sąd Okręgowy w Lublinie zważył, co następuje:

Odwołania wnioskodawcy E. S. w zakresie odwołań od decyzji z dnia 13 marca 2014 roku oraz z dnia 25 sierpnia 2016 roku są zasadne i zasługują na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była wartość kapitału początkowego ubezpieczonego, a także wysokość ustalonej w jego oparciu emerytury.

O wysokości podstawy wymiaru, jako jednego z elementów mających niewątpliwą wpływ na obliczenie kapitału początkowego decyduje wysokość uzyskiwanego przez ubezpieczonego wynagrodzenia (dochodu) stanowiącego podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne w okresie wskazanym do ustalenia tej podstawy.

Zgodnie bowiem z art. 174 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2017, poz. 1383 ze zm.), dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy

przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w przepisie art. 174, pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z przepisem art. 26 ust. 3. Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy, czyli 1 styczeń 1999 roku. W myśl art. 174 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w przepisie art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Zgodnie z ust. 2 przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy: okresy składkowe, o których mowa w art. 6, okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5, okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2, czyli w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych.

Ponadto zgodnie z art. 174 ust. 3 ustawy podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu od dnia 1 stycznia 1980 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku. Odesłanie do wymienionych przepisów oznacza, że zasady ustalania podstawy wymiaru kapitału początkowego są takie same, jak zasady ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent.

Wnioskodawca od dnia (...) roku był uprawniony i otrzymywał emeryturę w związku z ukończeniem powszechnego wieku emerytalnego.

Tym samym przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była wysokość emerytury ustalona na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej.

Emerytura dla osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku obliczana jest na nowych zasadach, tj. zasadach wynikających z przepisów art. 24-26c ustawy emerytalnej. Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy, podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185. Zgodnie z ust. 1b jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę na podstawie przepisów art. 26b, 46, 50, 50a, 50e, 184 lub art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2014 r. poz. 191 i 1198 oraz z 2015 r. poz. 357), podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ustaloną zgodnie z ust. 1, pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Ostatecznie, zgodnie z art. 26 ust. 1, emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183.

Zgodnie z § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. 2011, Nr 237, poz. 1412 ze zm.) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku obowiązuje od 23 listopada 2011 roku i ma zastosowanie do wniosków w sprawach świadczeń złożonych od daty jego wejścia w życie. Zastąpiło ono rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. 1983, Nr 10, poz. 49 ze zm.), które dowody uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokości określało w sposób podobny. I tak zgodnie z § 20 punkt 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość zarobku lub dochodu stanowiącego podstawę wymiaru emerytury lub renty dla pracowników były zaświadczenia zakładów pracy wystawione według wzoru ustalonego przez Zakład

Ubezpieczeń Społecznych albo legitymacja ubezpieczeniowa zawierająca wpisy dotyczące okresów zatrudnienia i wysokości osiąganych zarobków. Orzeczenia Sądu Najwyższego, jakie zapadły jeszcze na gruncie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku są zgodne co do tego, że regulacja zawarta w § 20 rozporządzenia wyznacza jedynie kierunek postępowania dowodowego, natomiast nie oznacza, że wysokość uzyskiwanego uposażenia nie może być ustalona w inny sposób tak przy pomocy dostępnych pisemnych środków dowodowych, pochodzących od pracodawcy, a nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia danego zainteresowanego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 roku, II UKN 186/97, opublikowane w: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 1998, Nr 11, poz. 342; Legalis numer 31424, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2006 roku, I UK 179/06, niepublikowany).

W postępowaniu wszczętym odwołaniem od decyzji organu rentowego Sąd kieruje się bowiem regułami dowodzenia określonymi w art. 227 i następnym k.p.c. nie jest zaś związany ograniczeniami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, co wynika z treści art. 473 k.p.c. Sprawia to, że wysokość uzyskiwanych dochodów może być ustalana wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi, które Sąd uznał za celowe i pożądane.

Wskazać przy tym należy, iż wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można ustalać w sposób przybliżony, ale pewny, na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego. Chodzi tutaj o umowy pracę czy angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia. W takim wypadku uwzględnić można składniki wynagrodzenia, które są pewne, wypłacane były w danym okresie, stałe i w określonej wysokości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 stycznia 2012 roku, III AUa 1555/11, LEX nr 1113058). Nadto należy zauważyć, że pracownik nie może ponosić negatywnych konsekwencji wynikających z faktu, że jego dokumenty płacowe za określony okres zaginęły, bądź zostały zniszczone. Ma on prawo dowodzić wysokości osiąganego wynagrodzenia wszelkimi środkami dowodowymi.

Wydając orzeczenie w sprawie, Sąd oparł orzeczenie na rzetelnych i wiarygodnych ustaleniach biegłego, który odtworzył wynagrodzenie odwołującego ze spornych okresów.

Zasady dokonywania obliczeń przedstawione w treści opinii biegłego zostały omówione w sposób szczegółowy, czytelny i nie budzący wątpliwości Sądu, co czyniło w pełni wiarygodnymi przedstawione wnioski. Biegły w sposób szczegółowy wyjaśnił na jakich założeniach oparł poszczególne wyliczenia i dlaczego takie założenia przyjął. Organ rentowy nie kwestionował przy tym opinii biegłego w zakresie wyliczenia wartości kapitału początkowego z 10 kolejnych lat 1977-1986 i ustalenia go na kwotę 191.611,20 złotych - co znalazło odzwierciedlenie w zaskarżonej decyzji z dnia 24 sierpnia 2016 roku.

Biegły ustalił również hipotetyczną wysokość emerytury wnioskodawcy na dzień jej przeliczenia od 1 lutego 2014 roku w wysokości 2 118,51 złotych. Podkreślić przy tym należy, że w zaskarżonej decyzji z dnia 13 marca 2014 roku organ rentowy odmówił E. S. przeliczenia podstawy wymiaru emerytury, zaś w decyzji z dnia 25 sierpnia 2016 roku ustalono wysokość emerytury wnioskodawcy od dnia 1 sierpnia 2016 roku, to jest od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

W tym zakresie wskazać należy, iż zgodnie z art. 116 ust. 1 ustawy emerytalnej, postępowanie w sprawie świadczeń wszczyna się na podstawie wniosku zainteresowanego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Te wyjątki, kiedy organ rentowy działa z urzędu określono w art. 116 ust. 1a. Ogólną zasadą prawa ubezpieczeń społecznych jest natomiast wypłata świadczenia na wniosek zainteresowanego, poczynając od dnia powstania prawa (to jest spełnienia ustawowych warunków), lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie. Istotna jest zatem data wystąpienia z wnioskiem o ustalenie prawa do świadczenia. Tym bardziej, że ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odróżnia moment powstania prawa (to jest spełnienia warunków - art. 100) od momentu wypłaty świadczenia (nie wcześniej niż od miesiąca zgłoszenia wniosku lub wydania decyzji z urzędu - art. 129 ust. 1).

W niniejszej sprawie odwołujący w dniu 20 lutego 2014 roku złożył wniosek o ponowne przeliczenie emerytury. W opinii uzupełniającej nr 2 z dnia 27 marca 2017 roku biegły sądowy Z. K. podniósł, że już na dzień wydania pierwszej

z zaskarżonych decyzji z dnia 13 marca 2014 roku 2014 roku, która była przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie organ rentowy posiadał dokumenty pozwalające na ponowne ustalenie wartości kapitału początkowego ze wskaźnikiem 110,76 % obliczonym w oparciu o zarobki obejmujące lata 1977 – 1986, a w konsekwencji przeliczenia podstawy wymiaru emerytury. Tym samym w rozpoznawanej sprawie można było przypisać odpowiedzialność organowi rentowemu w trybie art. 133 ust. 1 powołanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przepis ten stanowi, że w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż:

1) od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, z zastrzeżeniem art. 107a ust. 3;

2) za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

W niniejszym postępowaniu istniały więc podstawy do przeliczenia podstawy wymiaru emerytury, przy uwzględnieniu kapitału początkowego w kwocie 191 611,20 złotych już od dnia 1 lutego 2014 roku, gdyż wniosek w tym zakresie E. S. złożył w dniu 20 lutego 2014 roku, a organ rentowy nie rozpoznał go w terminie.

Mając powyższe rozważania na uwadze, Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone decyzje w sposób oznaczony w sentencji wyroku, zaś w pozostałym zakresie, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie od decyzji z dnia 24 sierpnia 2016 roku.

Orzeczenie o zwrocie kosztów procesu uzasadnia przepis art. 98 § 1 i 3 k.p.c., a ich wysokość w kwocie 420 złotych (60 złotych plus 360 złotych) ustalono na podstawie § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w brzmieniu obowiązującym w wersji obowiązującej na dzień złożenia odwołania od pierwszej z decyzji (t.j. Dz. U z 2013, poz. 461 ze zm.) oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1804 ze zm. w wersji obowiązującej na dzień złożenia odwołania od decyzji z dnia 25 sierpnia 2016 roku).